

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ВАДИМА ГЕТЬМАНА»**

**СТРАТЕГІЇ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В МОВНІЙ ОСВІТІ
СУЧАСНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ**

**Збірник матеріалів
VII-ї Міжнародної наукової конференції**

**IV-го МІЖНАРОДНОГО НАУКОВОГО КОНГРЕСУ
SOCIETY OF AMBIENT INTELLIGENCE 2021**

**20-21 квітня 2021 р.
Київ**

УДК 37.013.43:81:378.4

Стратегії міжкультурної комунікації в мовній освіті сучасних університетів [Електронний ресурс]: зб. матеріалів Міжнар. наук. конф., м. Київ (20–21 квітня 2021 р.). — К.: КНЕУ, 2021. — 331 с.

У збірнику представлені матеріали презентаційних доповідей учасників Міжнародної наукової конференції, у яких значну увагу приділено лінгвістичному компоненту міжкультурних комунікацій, дотриманню європейських стандартів у мовній підготовці фахівців нового покоління, що передбачає широке застосування інформаційно-комунікаційних технологій та усвідомлення міждисциплінарної важливості міжкультурної комунікативної компетентності у програмі інноваційного розвитку закладів вищої школи.

The collection of the articles highlights theoretical and practical issues in the sphere of intercultural communications and outlines modern transformational trends within national and European language teaching strategies and standards. Special emphasis is put on the research dealing with linguistic modelling of intercultural communication in modern globalized world where the academic process is viewed as an multidisciplinary entity in higher education.

Редакційна колегія

Голова: І.А. Колеснікова — д.філол.н., проф. (Київ, КНЕУ); відповідальний редактор: М.М. Гавриш — завідувач кафедри, к.філол.н., доц. (Київ, КНЕУ); члени: І.А. Синиця — д.філол.н., ст.наук.співроб. (Даліанський університет іноземних мов, Китай); Y. Arustamyan — PhD, Associate Professor (National University of Uzbekistan); I. Gvelesiani — PhD, Associate Professor (Ivane Javakhashvili Tbilisi State University, Georgia); Ю.М. Друзь — завідувач кафедри, к.пед.н., доц. (Київ, КНЕУ); А.В. Капуш — к.філол.н., доц. (Київ, КНЕУ); Л.С. Козловська — завідувачка кафедри, к.філол.н., доц. (Київ, КНЕУ); З.М. Корнева — д.пед.н. (Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут»); Л.О. Случайна — к.політ.н., доц. (Київ, КНЕУ); О.Л. Шевченко — завідувачка кафедри, к.філол.н., доц. (Київ, КНЕУ); Е.І. Щукіна — завідувачка кафедри, к.пед.н., доц. (Київ, КНЕУ).

Технічний супровід

М.Г. Алейнікова, ст. викл.

Загальну редакцію здійснено із збереженням авторського стилю

*Адреса редакційної колегії: 03680, м. Київ, проспект Перемоги, 54/1,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
тел. 371-61-74*

ISBN 978-966-956-090-1

© КНЕУ, 2021

Секція 3
**ТРАНСФОРМАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ СТРАТЕГІЙ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ
 В НАЦІОНАЛЬНІЙ ОСВІТІ**

<i>Гавриш М.М.</i>	Деякі прийоми формування німецькомовної комунікативної компетенції на заняттях з міжкультурної комунікації	158
<i>Гавриш О.О.</i>	Іноземномовна письмова компетенція як передумова ефективної усної комунікації	163
<i>Даценко Н.Л.</i>	Віртуальна дошка в освітній комунікації	166
<i>Дзикович О.В.</i>	«Наукове читання» у ході здобуття освіти	170
<i>Капустіна О.В.</i> <i>Сініцина Н.М.</i>	Відео як жанр засобів масової інформації та використання певних типів відео у процесі викладання іноземної мови	172
<i>Карпенко Н.М.</i> <i>Смелянська В.В.</i>	How to design EFL online learning activities	176
<i>Король О.Ю.</i>	Online teaching: challenges and solutions	179
<i>Краснопольська Н.Л.</i> <i>Ярошевич І.А.</i> <i>Козловець І.І.</i>	Формування лінгвориторичних компетентностей студентів-правників	183
<i>Курченко Л.М.</i>	Концепція комунікації у сфері гендерної рівності: нові завдання української освіти	189
<i>Маркова О.В.</i> <i>Шматок Т.Г.</i>	Використання «Sandwich Technique» у вивченні іноземної мови студентами закладів вищої освіти	194
<i>Машикова І.М.</i> <i>Белякова О.В.</i> <i>Іщенко Т.М.</i>	Актуальність підвищення мотивації для оволодіння іноземною мовою професійного спрямування студентами-економістами в сучасних умовах змішаного навчання	201
<i>Мельник Г.М.</i> <i>Бескоровайна Н.О.</i>	Вплив культури на особливості навчальної мотивації студентів	210
<i>Овчіннікова О.І.</i> <i>Бергер Л.С.</i>	Писемне спілкування у викладанні англійської мови фахового спрямування	214
<i>Остапенко Е.О.</i> <i>Мендрух Ю.М.</i> <i>Ходакевич О.Г.</i>	Викладання фахової іноземної мови. Міждисциплінарні зв'язки	217
<i>Приходько Н.Г.</i>	DAS ONLINE-STUDIUM ALS ALTERNATIVE ZUM PRÄSENZSTUDIUM IN DER CORONA-ZEIT	219
<i>Сапожнікова О.М.</i>	Інноваційне навчальне середовище як умова формування мовної компетенції	221
<i>Тинний В. І.,</i>	Використання IT-технологій у контексті розвитку міжкультурного діалогу іноземною мовою засобами віртуального середовища	224
<i>Федорова Л.М.</i>	До проблеми мовної підготовки фахівців сфери послуг	230
<i>Fu Lei</i> <i>(Inner Mongolia,</i> <i>China)</i>	Implements of task-based formative assessments in college English teaching and learning in China	232
<i>Чеботарьова Л.І.</i>	To the problem of assessing competencies in the process of teaching foreign languages online	235
<i>Червінська Л.М.</i>	Використання IT-технологій на заняттях з іноземних мов як засіб формування інтелектуального капіталу	240
<i>Щум О.В.</i>	Ефективність використання коротких навчальних відео під час онлайн-занять з німецької мови	244
<i>Ходакевич О.Г.</i> <i>Мендрух Ю.М.</i>	Формування позитивної мотивації майбутніх фахівців фінансово-економічного профілю до міжкультурної комунікації на заняттях з фахової іноземної мови	247

Дащенко Н.Л.

кандидат філологічних наук, доцент кафедри журналістики

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

ВІРТУАЛЬНА ДОШКА В ОСВІТНІЙ КОМУНІКАЦІЇ

Анотація. У статті наголошено на доцільності використання сучасних онлайн-технологій як невідмінної складової успішної освітньої комунікації у закладах вищої освіти. Здійснено спробу окреслити дидактичне і методичне призначення віртуальної дошки, її функціональні можливості та форми роботи на ній. Підсумовано, що залучення цього інструмента важливе з погляду забезпечення додаткової взаємодії між учасниками освітнього процесу, особливо в умовах дистанційного навчання.

Ключові слова: віртуальна дошка, онлайн-дошка, освітня комунікація.

Abstract. The article emphasizes the expediency of using modern online technologies as an essential component of successful educational communication in higher education institutions. An attempt to outline the didactic and methodological purpose of the virtual board, its functionality and forms of work on it is made. It is concluded that the involvement of this tool is important in terms of ensuring additional interaction between participants in the educational process, especially in the context of distance learning.

Key words: virtual board, online board, educational communication.

Постановка проблеми. Віддалене спілкування в освітньому процесі вимагає залучення додаткових засобів і форм комунікації. В узвичаєному навчальному середовищі учасники звикли наживо бачити один одного, говорити між собою, обмінюватися невербальними знаками тощо. У контексті дистанційного навчання актуальності набуває залучення сучасних електронних засобів навчання, що зумовлено потребами: 1) посилення діяльнісної комунікації; 2) додаткової взаємодії, дефіцит якої особливо відчутний при онлайн-зустрічах; 3) утримування уваги поза безпосереднім контактом; 4) унаочнення занять.

Мета публікації — окреслити дидактичні можливості віртуальної дошки як сучасного навчального інструмента і розглянути використання *Google Jamboard* для підсилення освітньої комунікації у режимі дистанційного навчання.

Аналіз публікацій. Можливості застосування віртуальних інтерактивних дошок у навчальному процесі розглянуто у публікаціях О. Білецької, Н. Качанюк, О. Кисельової, В. Лапінського, О. Пінтійської, Н. Хміль та ін. Зокрема описано використання цього інструмента в освітньому процесі вищих навчальних закладів [2]. Визначення електронної інтерактивної дошки дає І. Максак: «сучасний інтерактивний мультимедійний програмно-технологічний засіб з високим ступенем інтерактивності, що поєднує в собі як усі якості традиційної шкільної дошки, так й інтерактивні властивості електронно-цифрових ресурсів і сенсорні властивості апаратних засобів для відтворення цих ресурсів і колективної роботи з ними» [1]. Віртуальна дошка має схожі властивості, відмінність полягає у тому, що вона є мережевим ресурсом для

спілкування в реальному часі і залежно від використовуваних пристроїв включає або ні сенсорні дії.

В умовах дистанційного навчання використання цього інструмента стало необхідністю педагогічної практики. Проте з різних причин велика частка викладачів байдужо ставиться до освітніх можливостей віртуальних дошок. Таку ситуацію Н. Хміль та О. Кисельова пояснюють певними проблемними моментами та перешкодами, а саме: «невисокий рівень мотивації та ІКТ-компетенції, недостатня методична підтримка (необізнаність щодо існуючих веб-ресурсів віртуальних дошок, майже відсутні описи організації роботи з ними, їх педагогічних переваг та недоліків, психолого-педагогічних особливостей використання тощо), високий ступінь трудовитрат вчителів на організацію і підтримку навчального процесу, несформованість необхідних практичних навичок і досвіду роботи з ними, слабка пропаганда їх в наукових дискусіях, навчальних закладах» [5, с. 99].

Володіння сучасними онлайн-технологіями — неодмінна складова успішної професійної роботи педагога. Сьогодні в Інтернеті є достатньо платних та безкоштовних сервісів, доступних із реєстрацією та без, які адаптовані для навчання та спільної роботи [6]. Педагогові необхідно ознайомитися з можливостями (перевагами та недоліками) цих та інших ресурсів, аби визначитися, який найбільш оптимальний для застосування в навчальному процесі зі студентами певної спеціальності й у межах вивчення конкретних предметів (природничих, суспільних). Причому важливо орієнтуватися на загальні принципи використання інтерактивного комплексу, серед яких універсальними є: мотиваційний, зворотного зв'язку, багаторівневої візуалізації, активності, просторової і часової близькості, модальності, структурного відображення, колективної взаємодії [1].

Виклад основного матеріалу дослідження. Основне призначення віртуальної дошки — взаємодія учасників при осмисленні навчального матеріалу та його візуалізація. А ефективність визначається асоціацією з традиційною класною (аудиторною) дошкою, робота на якій має ряд методично випробуваних форм і засобів. Тому є сенс пристосувати їх до особливостей віддаленого навчання.

Відповідно до особливостей використання в освітньому процесі віртуальні інтерактивні дошки призначені для: створення інтерактивних плакатів, шкільних газет; малювання; зберігання нотаток; організації сумісної роботи з різноманітним контентом із можливістю спільного його редагування [4]. У ході занять із навчальних дисциплін гуманітарного спрямування найбільше придатна комунікація за посередництвом четвертого виду віртуальної дошки.

Проведення онлайн-занять за посередництва гугл-сервісу «Міт» (*Google Meet*) спонукав застосувати безкоштовний інтерактивний додаток *Jamboard*, що базується на хмарних технологіях, тому користуватися ним можна з будь-яких гаджетів та в режимі реального часу. До переваг цієї онлайн-дошки можна віднести: зрозумілий і зручний інтерфейс, який легко вивчити; набір функцій

малювання, введення та редагування тексту; можливість завантажити файли з використовуваного пристрою та з гугл-диску; зробити синхронний знімок; вибрати зображення в обліковому записі та за допомогою пошукової системи «Гугл»; необмеженість вільного місця (для створення слайдів-фреймів) та кількості учасників (для одночасної активності); результати співпраці на онлайн-дошці можна зберегти на гугл-диску (*Google Drive*); приватність і безпечність — через керування видимістю тільки для конкретної академічної групи; наявність мобільного додатка, адаптованого до смартфонів і планшетів; наявність віртуальної лазерної указки тощо [3].

Для ефективного застосування цього онлайн-інструмента необхідне психологічне налаштування та зміна в методичній та організаційній підготовці до заняття. Викладачеві потрібно навчитися: створювати й відкривати файл *Jamboard* під час відеовиклику чи до його початку; надавати доступ учасникам заняття; користуватися функціями віртуальної дошки; коригувати діяльність на ній. Важливий момент в організації співпраці за допомогою цього інструмента — пояснення студентам його можливостей і призначення для виконання поточних завдань та самостійної підготовки.

У ході вивчення навчальної дисципліни «Медіастилістика» зі студентами спеціальності «Журналістика» застосовано діяльність на віртуальній дошці «Гугл мит» (*Google Meet*). Завдання стосувалися аналізу медіатекстів, визначення й упорядкування мовних і позамовних чинників формування стилів друкованої періодики, радіо, телебачення та інтернет-видань. Пропонувалися такі форми виконання завдань: спільне опрацювання статей за вказаним посиланням; робота з опорними поняттями тем; візуалізація екстралінгвістичних засобів медіастилістики (звукових, зорових, структурних та ін.); створення презентації та її розміщення на віртуальній дошці; розробка інтерактивного плаката; створення схеми ієрархії стилістичних засобів і прийомів мови медіа; упорядкування послідовності для стилістичного аналізу медіатексту, питальника про еволюцію мовних і стилістичних норм та еталонність мови у медіасередовищі; написання текстів у журналістських жанрах тощо (див. рис. 1).

При виконанні завдань на віртуальній дошці присутня риса діалогічної взаємодії — передача власного розуміння обговорюваного питання. Це може відбуватися як за допомогою мовних засобів, так і з використанням ілюстративного ряду — за посередництва зображень (рисуноків, фотографій, скріншотів), відео- й аудіоматеріалу тощо. При цьому стають зрозумілими позиції учасників комунікації. Вони бачать, як інші орієнтуються в ситуації спілкування та обговорюваній темі, як формулюють фрази та які думки, ідеї, факти, ілюстрації добирають для висловлення власної позиції. За матеріалами, які з'являються на віртуальній дошці, викладач бачить результати як індивідуальної, так і групової роботи і в реальному часі може оцінити реакцію студентів на поставлене завдання, контролювати і коригувати взаємодію учасників під час його виконання.

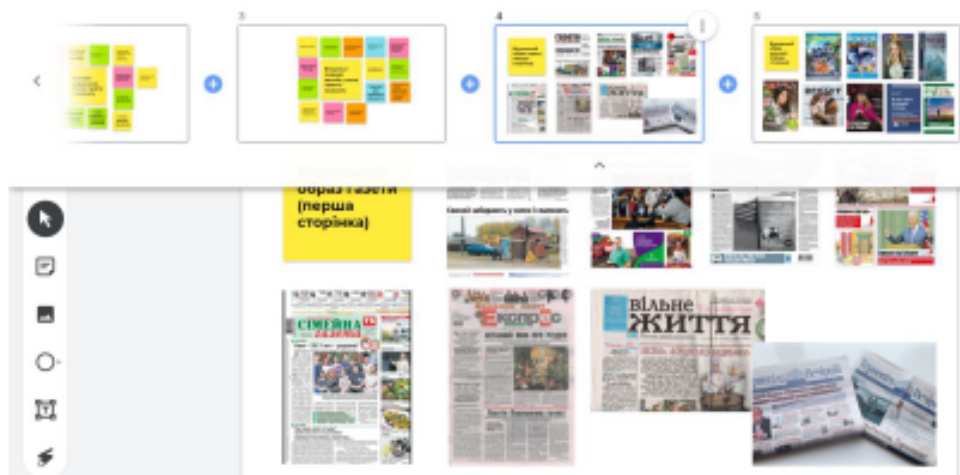

Рис. 1. Екранна копія наповнення віртуальної дошки (*Google Jamboard*), створеної у ході занять з навчальної дисципліни «Медіастилістика».

Важливою перевагою використання віртуальних дошок є можливість групового створення наочності до теми з «індивідуальним» дизайном, що надає дистанційному навчанню певної експресивності, яка постійно присутня при очному спілкуванні і якої бракує при заочному. Спільна пошуково-творча робота виявляє також інтелектуальний внесок кожного учасника, внаслідок чого «очевидним є соціальне значення такої моделі навчання: акцентується роль кожного студента у виконанні загального завдання, формується групова свідомість, позитивна взаємозалежність, комунікативні навички» [5, с. 99].

З дидактичного погляду використання онлайн-дошки забезпечує зорову стимуляцію, візуалізацію інформації, спонукає до співпраці, витворює так званий «феномен колективної уваги». Робота на віртуальній дошці сприяє виробленню уміння скорочувати, «стискати» повідомлення (видозміна навчальної інформації вимагає виокремлення суттєвого через визначення опорних слів, первісних смислів, встановлення відношень тощо), а також заповнювати прогалини в інформації, тобто є засобом вичерпно схарактеризувати предмет обговорення, включаючи альтернативні або й неправильні позиції.

З методичного погляду використання онлайн-дошки доцільне для повторення вивченого, для усвідомлення навчального матеріалу та його закріплення, для поглибленого вивчення теми; при індивідуальній та фронтальній активностях, у підготовці студента до відпрацювань пропущених занять, для його самостійної роботи. Віртуальна дошка, введена впродовж вивчення навчальної дисципліни, може слугувати опорним конспектом, кластери якого компактно відображають суттєвий набір даних до кожної теми. Цей інструмент ефективний для зацікавлення студентів проєктною діяльністю, для формування навичок самоорганізації та самоконтролю, для розвитку загальних і фахових компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.

Висновки. Застосування віртуальної дошки у ході дистанційного навчання сприяє розвитку наочно-образного та абстрактно-логічного мислення, зокрема стимулює аналітичні і синтетичні активності. Причому відбувається вироблення умінь шукати необхідну інформацію, доцільно її видозмінювати, обґрунтовувати свій вибір та аргументувати власні думки. За відсутності очного спілкування цей інструмент важливий з погляду посилення діяльнійшої комунікації, забезпечення додаткової взаємодії. Він дає можливість випрацювати рішення, передати власні ідеї та спільними зусиллями демонструвати результат.

Список використаних джерел

1. Максак І.В. Використання інтерактивної дошки у процесі формування англійської соціокультурної компетенції у початковій школі. Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Сер.: Педагогіка та психологія. 2011. Вип. 19. — С. 241–249. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vknlu_Ptp_2011_19_29.pdf
2. Осадчий В.В., Осадча К.П., Сердюк І.М. Використання мультимедійного проектора та електронної інтерактивної дошки в навчально-виховному процесі ВНЗ: навч.-метод. посіб. Мелітополь: ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2011. — 132 с.
3. Таємниці роботи з інтерактивною дошкою Jamboard. На урок: журнал. URL: <https://naurok.com.ua/post/taemnici-roboti-z-interaktivnoyu-doshkoju-jamboard>
4. Хміль Н.А., Морквян І.В. Віртуальні інтерактивні дошки та їх основні характеристики. URL: http://osnova.com.ua/items/item-october-2016/index_2.html
5. Хміль Н., Кисельова О. Формування у майбутніх учителів навичок використання інтерактивних дошок в освітньому процесі. Наукові записки. Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти. — 2016. — №7, т. 2. — С. 95–100. URL: <https://phm.cuspu.edu.ua/ojs/index.php/NZ-PMFMTO/article/viewFile/543/519>
6. 12 інтерактивних онлайн-дошок для дистанційного навчання та спільної роботи. Освіта нова: портал. URL: <https://osvitanova.com.ua/posts/4181-12-interaktyvnykh-onlain-doshok-dlia-dystantsiinoho-navchannia-ta-spilnoi-roboty>